

POSTANOWIENIE

21 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 21 kwietnia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku P.J. i W.J.

z udziałem J.K.

o zniesienie współwłasności nieruchomości,

na skutek skargi kasacyjnej J.K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi

z 9 kwietnia 2024 r., III Ca 2014/22,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) orzeka, że wnioskodawcy i uczestniczka ponoszą we własnym zakresie koszty postępowania przed Sądem Najwyższym,

3) przyznaje ze środków Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Łodzi) na rzecz adwokata J.P. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 9 kwietnia 2024 r., wydanym w sprawie z wniosku P.J. i W.J. z udziałem J.K. o zniesienie współwłasności nieruchomości, Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację uczestniczki J.K. od postanowienia Sądu Rejonowego dla

Łodzi - Widzewa w Łodzi z 29 czerwca 2022 r., znoszącego współwłasność bliżej opisanej nieruchomości przez jej sprzedaż przez komornika sądowego, stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego i podział sumy uzyskanej ze sprzedaży stosownie do udziałów przypadających wnioskodawcom i uczestniczce.

Uczestniczka wniosła skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolę „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Jako podstawę skargi kasacyjnej uczestniczka powołała naruszenie art. 5 k.p.c. polegające na nieudzieleniu jej przez Sąd Rejonowy stosownych pouczeń w sytuacji, w której działała przed Sądem pierwszej instancji bez fachowego pełnomocnika procesowego, a nadto jest osobą w umiarkowanym stopniu niepełnosprawną i leczącą się psychiatrycznie. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestniczka podniosła, że jest ona oczywiście uzasadniona ze względu na rażące i oczywiste naruszenie przez Sąd drugiej

instancji art. 5 § 1 k.p.c. oraz art. 48 ust. 1 ustawy z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 917).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na jej oczywistej zasadności nakładało na skarżącą powinność wykazania, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia przytoczonych we wniosku przepisów prawa materialnego lub procesowego, dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Oczywiste jest tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy sprawy. Zarzucane uchybienia muszą mieć zatem kwalifikowany charakter, dotyczyć konkretnych przepisów prawa i być dostrzegalne w sposób jednoznaczny i oczywisty, na pierwszy rzut oka, co skarżący winien wykazać we wniosku bez odwoływania się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na etapie tak zwanego przedsądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, Nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156 oraz z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18). Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Przytoczony na uzasadnienie tezy o oczywistej zasadności skargi zarzut naruszenia art. 5 k.p.c. przez Sąd Rejonowy uchyla się spod kontroli kasacyjnej, której mogą podlegać jedynie uchybienia procesowe popełnione przez Sąd drugiej instancji i to o ile mogły mieć wpływ na merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Sąd Okręgowy nie naruszył natomiast tego przepisu, skoro w postępowaniu apelacyjnym uczestniczka była reprezentowana przez fachowego pełnomocnika procesowego ustanowionego na jej wniosek. Nie jest także trafna teza skarżącej o oczywistej zasadności skargi ze względu na naruszenie przez Sąd Okręgowy art. 48 ust. 1 ustawy z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, albowiem w istocie nie doszło do tego uchybienia Sądu drugiej instancji. Stosownie do przytoczonego przepisu, sąd ustanawia dla osoby, której postępowanie dotyczy bezpośrednio, adwokata lub radcę prawnego z urzędu, nawet bez jej wniosku,

jeżeli osoba ta ze względu na stan zdrowia psychicznego nie jest zdolna do złożenia wniosku, a sąd uzna udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie za potrzebny. Sąd ustanawia adwokata lub radcę prawnego z urzędu, jeżeli postępowanie dotyczy bezpośrednio osoby przyjmowanej do szpitala psychiatrycznego albo do domu pomocy społecznej, albo przebywającej w danym podmiocie, bez jej zgody. Przytoczone normy dotyczą szczególnego trybu postępowania dotyczącego osoby chorej psychicznie, regulowanego ustawą o ochronie zdrowia psychicznego, a zatem nie znajdują zastosowania w sprawie o zniesienie współwłasności nieruchomości. Niezależnie od tego, uczestniczka, jak to już akcentowano, była w postępowaniu drugoinstancyjnym reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika procesowego.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego na rzecz wnioskodawców, którzy wnieśli odpowiedź na skargę orzeczono na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., nie widząc podstaw do odstąpienia w sprawach działowych od wyrażonej w tym przepisie zasady (zob.. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2011 r., II CZ 120/11, IC 2012, nr 11, s. 43; z 3 lutego 2012 r., I CZ 133/1, IC 2013, nr 3, s.53 oraz z 6 czerwca 2012, IV CZ 13/12.). Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego w odniesieniu do pełnomocnika skarżącej z urzędu będącego adwokatem, znajduje oparcie w art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r.- Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r. , poz.1564) oraz przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r., poz.763).

(A.D.)

[SOP]